

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 lutego 2016 roku Sąd Rejonowy w Pabianicach w sprawie o sygn. akt I C 472/15 z powództwa M. L. przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej w W. o zapłatę oddalił powództwo.

Apelację od powyższego orzeczenia wywiódł powód, zaskarżając je w całości i zarzucając mu:

1. obrazę przepisów prawa materialnego, tj.: art. 814 § 3 k.c. w zw. z art. 61 § 1 i art. 6 k.c., poprzez bezzasadne uznanie przez sąd, że doszło do prawidłowego wezwania powoda do zapłaty drugiej raty składki, w sytuacji, gdy sam fakt nadania przesyłki zawierającej wezwanie do zapłaty na adres podany przez powoda organowi administracji jako miejsce zameldowania nie może być rozstrzygający dla uznania, że doszło do skutecznego złożenia oświadczenia przez pozwanego, zwłaszcza, że pozwany dysponował informacją o adresie zamieszkania powoda,

2. naruszenie przepisów postępowania, które to naruszenie miało istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 227 i 233 § 1 k.p.c. oraz art. 230 k.p.c. poprzez bezpodstawne przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów, a to:

a) bezpodstawne uznanie, że powód nie dopełnił obowiązku wynikającego z treści umowy i ogólnych warunków ubezpieczenia i nie zawiadomił pozwanego o zmianie miejsca zamieszkania, w sytuacji, gdy § 17 ust 5 Ogólnych Warunków Ubezpieczenia Pojazd nakłada na ubezpieczającego obowiązek informowania pozwanego o zmianie adresu zameldowania, ten zaś się nie zmienił w trakcie trwania umowy i powód nadal jest zameldowany pod adresem: ul. (...), (...)-(...) B.,

b) bezzasadne pominięcie przez sąd, że powód nie zmienił adresu zamieszkania w czasie trwania umowy, zamieszkał on w P. w pierwszym kwartale 2013 r., umowę z pozwanym zawarł zaś dnia 4 grudnia 2013 roku,

c) niedanie wiary twierdzeniom powoda, że informował on pracownika pozwanego o aktualnym adresie zamieszkania już w chwili zawierania umowy, pomimo braku wypowiedzenia się na ten temat przez pozwanego, co powinno skutkować uznaniem tej okoliczności za przyznaną,

d) pominięcie, że pozwany dysponował aktualnym adresem zamieszkania powoda, gdyż nie tylko był on wskazany w pozwie z dnia 8 maja 2014 roku, ale również na ten adres pozwany kierował korespondencję w innej sprawie szkodowej,

e) przyjęcie, że zeznania powoda, w zakresie w jakim twierdził on, że korespondencja pomiędzy stronami miała być prowadzona w formie elektronicznej, nie zostały potwierdzone innymi dowodami, w sytuacji, gdy w aktach sprawy znajdują się odpisy wiadomości email wymienianych pomiędzy stronami, pozwany zaś nie zaprzeczył, że taka okoliczność miała miejsce,

f) niezasadne przyjęcie, że powód nie uiszczył drugiej raty składki, w sytuacji gdy zgodnie z twierdzeniami powoda, strony ustaliły, że rata ta zostanie potrącona z przyznanego powodowi odszkodowania, a co potwierdził pozwany, który pierwotnie utrzymywał, że składka została opłacona w dniu 22 sierpnia 2014 r., a więc wtedy, kiedy została ustalona wartość szkody i podjęto decyzję o przyznaniu odszkodowania

W konkluzji do podniesionych zarzutów skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego (...) .U. S.A. na rzecz powoda kwoty 37 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 września 2014 r. do dnia zapłaty, względnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji. Ponadto skarżący wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm prawem przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna i skutkuje uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temuż Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Stosownie do art. 386 § 4 k.p.c., poza wypadkami określonymi w § 2 i 3 tegoż przepisu, Sąd II instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd I instancji istoty sprawy, albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Nierozpoznanie istoty sprawy oznacza zaniechanie przez sąd zbadania materialnej podstawy żądania pozwu albo pominięcie merytorycznych zarzutów pozwanego. Ocena, czy sąd I instancji rozpoznał istotę sprawy dokonuje się na podstawie analizy żądań pozwu

i przepisów prawa materialnego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1999 roku, OSNP 2001/12/483, z dnia 23 września 1998 roku, OSNC 1999/1/22, z dnia 14 maja 2002 roku, z dnia 13 listopada 2002 roku, z dnia 12 lutego 2002 roku, OSP z. 3 z 2003 r. poz. 36, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 16 września 2013 roku, I ACa 360/13). Ponadto do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi również w sytuacji, w której sąd I instancji dokonał oceny prawnej roszczenia bez oparcia jej o właściwie ustaloną podstawę faktyczną i w sprawie zachodzi potrzeba poczynienia po raz pierwszy niezbędnych ustaleń faktycznych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2015 roku, I CZ 68/15).

Nierozpoznanie istoty sprawy przez Sąd I instancji stanowi zaś przeszkodę do wydania przez Sąd odwoławczy orzeczenia reformatoryjnego. W przeciwnym razie strona zostaje pozbawiona jednej merytorycznej instancji, a więc dochodzi tym samym do naruszenia zasady instancyjności postępowania cywilnego.

W realiach niniejszej sprawy powód domagał się odszkodowania za doznaną szkodę wynikłą z uszkodzenia pojazdu w dniu 14 sierpnia 2014 roku. Skierowanie roszczeń wobec pozwanego powód umotywował tym, iż strony zawarły umowę autocasco, na podstawie której ubezpieczyciel zobowiązał się udzielić ochrony ubezpieczeniowej w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku. Spór w przedmiotowej sprawie dotyczył zaś tego, czy w dacie szkody, powód korzystał z ochrony ubezpieczeniowej, czy też odpowiedzialność pozwanego ustała na skutek nie zapłacenia przez powoda składki.

Na tym zaś tle Sąd Rejonowy nazbyt pochopnie przyjął, że umowa została rozwiązana przez ubezpieczyciela, na skutek niezapłacenia przez powoda drugiej raty składki.

Zarzuty prawa procesowego podniesione w apelacji odnoszą się w przeważającej części do błędnej oceny niepełnego materiału dowodowego dokonanej przez Sąd I instancji. Podkreślić należy, że ocena dowodów polega na ich zbadaniu i podjęciu decyzji, czy została wykazana prawdziwość faktów, z których strony wywodzą skutki prawne. Celem Sądu jest tu dokonanie określonych ustaleń faktycznych, pozytywnych bądź negatywnych i ostateczne ustalenie stanu faktycznego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia.

Zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. może tylko wtedy być uznany za usprawiedliwiony, jeżeli sąd zaprezentuje rozumowanie sprzeczne z regułami logiki, zasadami wiedzy lub z doświadczeniem życiowym. Sprzeczność ta występuje w szczególności w sytuacji, gdy z treści dowodu wynika co innego niż przyjął sąd, gdy pewnego dowodu nie uwzględniono przy ocenie, gdy sąd przyjął pewne fakty za ustalone, mimo że nie zostały one w ogóle lub w dostatecznie potwierdzone, gdy sąd przyjął pewne fakty za nieudowodnione, mimo, że nie było ku temu podstawy.

Przyznać należy rację apelującemu, iż Sąd Rejonowy dopuścił się w niniejszej sprawie szeregu naruszeń przepisów prawa procesowego, które miały istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Sąd I Instancji bowiem rozpoznał sprawę bez wnikliwego rozważenia wszelkich ujawnionych okoliczności istotnych z punktu widzenia jej rozstrzygnięcia (art. 227 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c., art. 230 k.p.c.)

Przypomnieć należy również, że stosowanie do treści art. 814 § 3 k.c. jeżeli składka opłacana jest w ratach, niezapłacenie w terminie kolejnej raty składki może powodować ustanie odpowiedzialności ubezpieczyciela tylko wtedy, gdy skutek taki przewidywała umowa lub ogólne warunki ubezpieczeń. Oznacza to, że jeśli ubezpieczyciel

nie wprowadził do umowy lub ogólnych warunków ubezpieczenia stosownego postanowienia dotyczącego ustania odpowiedzialności, nie ustaje ona również wówczas, gdy minął już czas płatności kolejnej raty składki. Jeżeli kolejna rata składki nie została zapłacona w terminie, wówczas ochrona ubezpieczeniowa w żadnym razie nie kończy się w sposób automatyczny. Nawet gdyby w umowie ubezpieczenia zawarte zostało takie postanowienie, jest ono z mocy samego prawa nieważne. Ubezpieczyciel może, po bezskutecznym upływie terminu do zapłacenia przez ubezpieczającego kolejnej raty składki, wezwać go do zapłaty z zagrożeniem, że brak zapłaty w ciągu siedmiu dni od dnia otrzymania wezwania spowoduje ustanie odpowiedzialności. Ciężar udowodnienia, że wezwanie dotarło do ubezpieczającego, spoczywa na ubezpieczycielu. Jeżeli ubezpieczający nie zapłacił kolejnej raty składki, zaś ubezpieczyciel nie skorzystał z uprawnienia wezwania go do zapłaty, wówczas ochrona ubezpieczeniowa świadczona jest aż do dnia, w którym stosunek prawny ubezpieczenia wygasa zgodnie z postanowieniami umowy (M. O., J. P., Umowa ubezpieczenia..., s. 71). Ustawodawca w żaden sposób nie określa terminu, w którym ubezpieczyciel może skorzystać z uprawnień przewidzianych w art. 814 § 3 k.c. i wezwać ubezpieczającego do zapłaty składki. Może więc to uczynić w dowolnym czasie – zawsze jednak po upływie terminu płatności kolejnej raty składki. Jeżeli wezwany do zapłaty ubezpieczający zastosował się do wezwania w siedmiodniowym terminie, wówczas ochrona ubezpieczeniowa świadczona jest na jego rzecz bez przerwy – zarówno w czasie, gdy opóźnił się z zapłatą, jak i po dokonaniu zapłaty. Jeżeli w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania wezwania do zapłaty kolejnej raty składki ubezpieczający zapłaty nie dokonał, ochrona ubezpieczeniowa ustaje wraz z upływem 7 dni od dnia otrzymania wezwania. Aż do chwili wygaśnięcia ochrony ubezpieczeniowej, ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność w pełnym zakresie. Za ten okres należy mu się również składka. Ochrona ubezpieczeniowa ustaje również wtedy, gdy wezwany do zapłaty ubezpieczający dokonał wpłaty składki po upływie siedmiodniowego terminu. Ubezpieczyciel winien wówczas oddać ubezpieczającemu wpłaconą przezeń ratę składki, potrącając jednak jej część należną za okres, w którym udzielał ochrony (M. Krajewski, Umowa ubezpieczenia. Komentarz, Warszawa 2004, s. 121).

Ustalenia więc w niniejszej sprawie wymagało, czy powód uiszczył 2 ratę składki, a jeśli nie to, czy pozwany wezwał powoda skutecznie do uiszczenia 2 raty składki, w szczególności czy wezwanie do zapłaty zostało doręczone powodowi.

Zgodnie bowiem z art. 61 § 1 k.c., oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Dowód takiego faktu obciąża tego, kto ze złożenia oświadczenia woli wywodzi skutki prawne (a zatem w niniejszej sprawie pozwanego, jako ubezpieczyciela składającego oświadczenie woli o wypowiedzeniu).

Ponadto rozważenia również wymagało, czy strony ustaliły, że rata ta zostanie potrącona z przyznanego powodowi odszkodowania. Sąd Rejonowy w tym zakresie w ogóle nie odniósł się do twierdzeń powoda.

Sąd I instancji również nie wyjaśnił dlaczego odmówił wiary zeznaniom powoda w zakresie, że podał on aktualny adres zamieszkania oraz, że informował on pracownika pozwanego o aktualnym adresie zamieszkania już chwili zawierania umowy. Ponadto odnieść się wymaga również do § 17 ust. 5 OWU zgodnie z którym powód był zobowiązany do informowania ubezpieczyciela o zmianie adresu zameldowania, ten zaś nie zmienił się w trakcie trwania umowy.

Jednocześnie Sąd I Instancji zapomniał również, że to na ubezpieczycielu ciąży obowiązek wykazania, zgodnie z art. 6 k.c., że wezwanie do zapłaty raty składki dotarło do powoda, w taki sposób, że mógł zapoznać się z jego treścią. Sąd Rejonowy w tym kierunku nie poczynił żadnych rozważań.

Sąd Okręgowy nie zgadza się również z twierdzeniem, że zgromadzony materiał dowodowy nie pozwalał na przyjęcie, że strony miały prowadzić korespondencję w formie elektronicznej. W aktach sprawy znajdują się bowiem wiadomości email wymienianych pomiędzy stronami.

Konkludując stwierdzić należy, iż brak właściwych ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego, a w konsekwencji na ich podstawie brak należytych rozważań prawnych spowodował, iż Sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy.

Sąd Rejonowy przy ponownym rozpoznaniu sprawy winien kierować się wyżej wskazanymi zaleceniami, które pozwolą na wszechstronne rozważenie twierdzeń stron, w oparciu o zaprezentowany przez strony materiał dowodowy.

Mając na uwadze powyższe, Sąd II instancji na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego (art. 108 § 2 k.p.c.).